مارک ڕوتێ، سکرتێری گشتیی نوێی ناتۆ، کێیە و ڕووبەڕووی چ ئاڵنگارییەک دەبێتەوە؟

نووسینی: رادیو فردا

وەرگێڕانی لە فارسییەوە: پێنووس

دوای ١٠ ساڵ لە سەرۆکایەتیی ناتۆ، یانس ستۆڵتنبێرگ گەیشتە کۆتاییی خولی خۆی و بە ڕەزامەندیی هەر ٣٢ ئەندامی ئەم هاوپەیمانییە سەربازییە، سەرۆکوەزیرانی هۆڵەندا، مارک ڕوتێ، وەک سکرتێری گشتیی نوێی ئەم هاوپەیمانییە لە مانگی ئۆکتۆبەری ئەمساڵدا دەست بە کارەکانی دەکات. بەڵام مارک ڕوتێ کێیە، پێشینەی چییە و ئەو ئاڵنگارییانەی کە ڕووبەڕووی دەبێتەوە چین؟

مارک ڕوتێ، ٥٧ ساڵ لەمەوبەر لە شاری لاهای هۆڵەندا لەدایک بووە. سەرۆکایەتیی حزبی ناوەندی ڕاستی "ئازادی بۆ گەل و دیموکراسی"ی کردووە و لە ساڵی ٢٠١٠وە سەرۆکایەتیی چوار حکوومەتی جیاوازی لە هۆڵەندا کردووە. بەهۆی کەسایەتیی کاریزماتیک و تایبەتی خۆیەوە و، هەروەها زیانلێنەدانی ڕەخنەکانەوە، نازناوی "مارک تیفلۆن"ی پێ دراوە.

دوای ساڵانێک مانەوە لە سەرۆکایەتیی هۆڵەندا، ڕوتێ هاوینی ڕابردوو بەهۆی ناکۆکیی ناوخۆییەوە ڕای گەیاند لە پۆستی سەرۆکوەزیرانی هۆڵەندا دەکشێتەوە. مارک ڕوتێ خاوەنی ژمارەی پێوانەییی درێژترین ماوەی سەرۆکوەزیرانە لە مێژووی هۆڵەندا، هەروەها لە ڕیزبەندی دووەمی درێژترین ماوەی سەرکردایەتییە لە نێوان سەرکردەکانی ئێستای ئەورووپادا، لە دوای ڤیکتۆر ئۆربان سەرۆکوەزیرانی هەنگاریا.

لە چەند مانگی ڕابردوودا، کاتێک زۆرێک لە مشتومڕەکان سەبارەت بە هەڵبژاردنی جێنشینی ستۆڵتنبێرگ بڵاو کرانەوە، جگە لە مارک ڕوتێ، باسی کلاوس یۆهانیس، سەرۆکی ڕۆمانیا، وەک کاندیدێکی دیکە بۆ ئەو پۆستە هاتە گۆڕێ، بەڵام بەفەرمی لە قبووڵکردنی ئەو بەرپرسیارێتییە لە بەرژەوەندیی سیاسەتمەداری ڕووخۆشی هۆڵەندی پاشەکشەی کرد.

ڕەخنەکان لە ڕوتێ

پێشتر وڵاتانی ئەورووپای ڕۆژهەڵات بەهۆی پاڵپشتیکردنی لە پرۆژەی بۆڕیی گواستنەوەی غازی نۆرد ستریم 2ی ڕووسیا لە دوای ساڵی 2014، ڕەخنەیان لە ڕوتێ گرت، بەڵام لە کۆتاییدا بەپێی ئەو ڕێککەوتنانەی کە کراوە، ڕەزامەندییان دەربڕی لەسەر ڕوتێ.

یەکێک لەو ڕەخنانەی تر کە لە ڕوتێ دەگیرێت، پابەندنەبوونی هۆڵەندایە بە تەرخانکردنی لانی کەم لەسەدا دووی بەرهەمی ناوخۆیی گشتیی هۆڵەندا بۆ پیشەسازییە سەربازی و بەرگرییەکان. دوای 14 ساڵ لە بەردەوامیی ڕوتێ لە دەسەڵات لە هۆڵەندا، تا ئێستا پێنجەم گەورەترین ئابووریی ئەورووپا نەگەیشتووەتە ئەو ئامانجە؛ هەرچەندە بەپێی دوایین ڕاپۆرتی ناتۆ، هۆڵەندا ئەمساڵ دەگاتە ئەو ئامانجە (تەرخانکردنی ٢% لە

بەرهەمی ناوخۆییی گشتی بۆ کاروباری سەربازی).

لە سالانی ڕابردوودا وڵاتانی ئەندام ڕێک کەوتوون لەسەر گەیشتن بە ئامانجی تەرخانکردنی لانی کەم لەسەدا دووی بەرهەمی گشتیی ناوخۆیی بۆ خەرجییە سەربازییەکان. ئەمە بابەتێکە کە ساڵانێکە لەلایەن سەرۆکە جیاوازەکانی ئەمریکاوە ورووژێنراوە.

ئاڵنگارییەکانی بەردەم ڕوتێ

ڕوتێ لە کاتێکدا لە ناتۆ دەست بە کارەکانی دەکات کە ئاڵنگارییەکی سەرەکی کە ڕووبەڕووی دەبێتەوە بریتییە لە جەنگیی ئۆکراینا. دوای دوو ساڵ و نیو لە داگیرکردنی ئۆکراینا لەلایەن ڕووسیاوە، ئەرکی ڕوتێ بۆ هێشتنەوەی پشتیوانیی وڵاتانی ئەندامی ناتۆ لە کییڤ بەیەکگرتوویی، ئاسان نابێت، بەتایبەت ئەگەر دۆناڵد ترامپ لە هەڵبژاردنەکانی مانگی نۆڤەمبەردا بگەڕێتەوە کۆشکی سپی.

ترامپ پێشتر هەڕەشەی ئەوەی کردبوو کە ئەگەر وڵاتانی ئەوروپی پشکی خۆیان لە ناتۆ نەدەن، نەک هەر لە بەرامبەر ئەگەری لەشکرکێشیی ڕووسیا پاڵپشتیی ئەوروپا ناکات، بەڵکوو تەنانەت هانی پووتینیش دەدات ئەو کارە بکات (هێرش بکات). لە ئەنجامدا گومانی زۆر لە ئایندەی ناتۆ هەیە، لە دۆخێکدا کە سەرۆکی ئەمریکا ترامپ بێت.

بەڵام ڕوتێ لێرەیشدا خاڵێکی بەهێزی هەیە و ئەویش هەبوونی پەیوەندیی تا ڕاددەیەک باشە لەگەڵ سەرۆکی پێشووی ئەمریکا، دۆناڵد ترامپ. بێ گومان ڕوتێ هیواخوازە واشنتۆن ئەم کارەی ڕووسیا نەک تەنیا بۆ "ئاسایشی بەکۆمەڵ"ی ئەندامانی ناتۆ بە مەترسی بزانێت، بەڵکوو واشنتۆن کردەوەکانی ڕووسیا بۆ بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا خۆی وەک هەڕەشەیەک بزانێت. جێگەی ئاماژەیە کە جارێک ڕوتێ لە وتارەکەیدا گوشارەکانی ترامپی بۆ زیادکردنی پشکی خەرجییە سەربازییەکانی وڵاتانی ئەوروپا، بە ڕاست و دروست ناو برد. ڕوتێ وتبووی: "ترامپ بەتەواوی ڕاستی دەکرد کە پێداگریی لەسەر ئەوە کرد کە ئێمە خەرجیی پێویست بۆ بواری سەربازی تەرخان ناکەین. کاتێک ترامپ سەرۆک بوو، ئابووریی ئەمریکا نزیکەی 50%ی ناتۆی پێک هێنابوو و نزیکەی 70-75%ی بوودجەی ناتۆی خەرج دەکرد. لە ئەنجامدا وڵاتانی دیکە تەنیا 25%یان خەرج کردووە. "ترامپ بەتەواوی ڕاستی دەکرد کە ناچاری کردین پابەند بین بوودجەی سەربازی بە ڕێژەی لەسەدا دوو بەرز بکەینەوە."

ڕوتێ لایەنگرێکی جددیی ئۆکراینایە، کە جەخت لەسەر پێویستیی ڕووبەڕووبوونەوەی ڕووسیا دەکاتەوە؛ بەڵام پێویستە بزانرێت لە چەند مانگی داهاتوودا هەلومەرجی گۆڕانکاری لە سیاسەتی ناوخۆی وڵاتانی ئەندام بە چ شێوەیەک دەبێت و بە گۆڕانکاری لە سەرکردەکانی ئەم هاوپەیمانییە سەروو-ئەتلانتیکە چ ئاراستەیەکی نوێ دروست دەبێت.

زۆر کەس ڕوتێ بە کەسێک دەزانن کە توانای دانوستان و ڕازیکردن و مامەڵەکردنی لەگەڵ گرووپە جیاوازەکاندا هەیە بەهۆی ساڵانی دەسەڵاتداریتی لە هۆڵەندا و کارکردن لەگەڵ لایەنە جیاوازەکان و، لە ئەنجامدا بە کەسێکی گونجاوی دەزانن بۆ سەرکردایەتیی ناتۆ، بەتایبەت بۆ ئەمریکای سەردەمی ترامپ. لە لایەکی ترەوە، گرووپێکی دیکە ڕەشبینترن و پێیان وایە ئەگەر ترامپ بگەڕێتەوە کۆشکی سپی، ناتۆ چیتر هاوپەیمانیی سەربازیی پێشوو نابێت و ئەم هاوپەیمانییە سەروو-ئەتلانتیکە بەرەو لێکترازان دەڕوات، جا

لەگەڵ ڕوتێ بێت یان بەبێ ئەو.

سەرچاوە:

https://www.radiofarda.com